

Становище на Европейския комитет на регионите — Адекватен минимален доход за социално приобщаване: местната и регионалната гледна точка

(2023/C 157/07)

Докладчик:	Anne KARJALAINEN (FI/ПЕС), член на Общинския съвет на Керва
Отправен документ:	Предложение за препоръка на Съвета относно адекватен минимален доход, гарантиращ активно приобщаване COM(2022) 490 final

I. ПРЕПОРЪКИ ЗА ИЗМЕНЕНИЯ

Изменение 1

Точка 5

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на КР
<p>Запазвайки стимулите за (повторно) интегриране на пазара на труда на лицата, които могат да работят, подпомагането на доходите следва постепенно да увеличава дохода на лицата, които не разполагат с достатъчно средства, до равнище, което е поне равностойно на едно от следните:</p> <p>а) националния праг на риска от изпадане в бедност; или</p> <p>б) паричната стойност на необходими стоки и услуги, включително подходящо хранене, жилищно настаняване, здравеопазване и основни услуги, съгласно националните определения; или</p> <p>в) други равнища, съвместими с посочените в буква а) или б), установени от националното законодателство или практика.</p>	<p>Запазвайки стимулите за (повторно) интегриране на пазара на труда на лицата, които могат да работят, за да може хората действително да бъдат изведени от състояние на бедност или риск от изпадане в бедност, подпомагането на доходите следва постепенно да увеличава дохода на лицата, които не разполагат с достатъчно средства, до равнище, което надвишава едно от следните:</p> <p>а) националния праг на риска от изпадане в бедност; или</p> <p>б) паричната стойност на необходими стоки, включително подходящо хранене, и на услуги за подпомагане и основни услуги, съгласно определенията, посочени в точка 2 и допълнени от националните определения; или</p> <p>в) други равнища, съвместими с посочените в буква а) или б), установени от националното законодателство или практика.</p>

Изложение на мотивите

За да се постигне водещата цел, подпомагането следва да повиши доходите на лицата, които не разполагат с достатъчно средства, над прага на бедността; в противен случай целта няма да бъде постигната.

Освен това националните определения за „услуги за подпомагане“ и „основни услуги“ следва да се прилагат само когато обхващат повече услуги от включените в определенията, предложени в настоящата препоръка.

Изменение 2

Точка 6

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на КР
<p>На държавите членки се препоръчва да постигнат адекватното равнище на подпомагане на доходите, предвидено в параграф 5, най-късно до 31 декември 2030 г., като същевременно запазят устойчивостта на публичните финанси.</p>	<p>На държавите членки се препоръчва да постигнат адекватното равнище на подпомагане на доходите, предвидено в параграф 5, най-късно до 31 декември 2027 г., като същевременно запазят устойчивостта на публичните финанси.</p>

Изложение на мотивите

Срокът, в който държавите членки трябва да постигнат адекватно равнище на подпомагане на доходите, следва да бъде по-кратък, за да се остави достатъчно време за оценяване на въздействието на тази политика върху намаляването на бедността и за евентуално преразглеждане на предложението, с цел да се подобри неговата ефективност.

Изменение 3

Точка 9, буква а)

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на КР
прозрачни и недискриминационни критерии за допустимост, запазващи ефективния достъп до минимален доход за млади хора и независимо от наличието на постоянен адрес, като същевременно се гарантира, че продължителността на законното пребиваване е пропорционална ;	прозрачни и недискриминационни критерии за допустимост, запазващи ефективния достъп до минимален доход за млади хора и независимо от наличието на постоянен адрес, като същевременно се гарантира, че продължителността на законното пребиваване не надвишава 5 години непрекъснат законен престой, необходим за получаване на статут на дългосрочно пребиваващ ;

Изложение на мотивите

Значителните разлики в изискванията, свързани с минималната продължителност на законното пребиваване, се признават като значителна пречка пред достъпа на чужди граждани до минимален доход. Затова рационализирането на тези изисквания е от първостепенно значение.

Изменение 4

Точка 10, буква г)

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на КР
предприемане на мерки за борба със стигматизацията и несъзнателните предубеждения , свързани с бедността и социалното изключване;	предприемане на мерки за борба със стигматизацията и предубежденията , свързани с бедността и социалното изключване;

Изложение на мотивите

Трябва да се борим с предубежденията, свързани с бедността и социалното изключване, било то съзнателни или несъзнателни.

Изменение 5

Точка 16, буква д)

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на КР
да направи оценка на действията, предприети в отговор на настоящата препоръка, по-специално с оглед на тяхното въздействие върху намаляването на бедността и социалното изключване, увеличаването на заетостта и повишаването на участието в обучения, и да докладва на Съвета до 2032 г.	да направи оценка на действията, предприети в отговор на настоящата препоръка, по-специално с оглед на тяхното въздействие върху намаляването на бедността и социалното изключване, увеличаването на заетостта и повишаването на участието в обучения, и да докладва на Съвета на всеки четири години, с окончателен доклад до 2030 г.

Изложение на мотивите

Съобразяване на срока, в който Комисията трябва да докладва на Съвета, с крайния срок за постигане на водещите цели на социалната среща на върха в Порто.

II. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ (КР),

1. приветства факта, че Европейската комисия признава необходимостта от по-нататъшни действия за борба с бедността в целия Европейски съюз, което изисква съсредоточаване на усилията върху първопричините за бедността и ефективни мерки за борба със и предотвратяване на това явление. Във връзка с това националните схеми за подпомагане на доходите и свързаните с тях помощни услуги осигуряват долна граница, която да гарантира, че хората могат да живеят достойно;
2. подчертава необходимостта държавите членки да се ангажират изцяло с изпълнението на препоръката на Съвета, за да се постигне целта за намаляване на броя на хората, изложени на риск от бедност и социално изключване, до 2030 г. В миналото ⁽¹⁾ КР е изтъквал необходимостта от подходящо законодателство, гарантиращо минимален доход, който да е поне над прага на бедността;
3. настоява тази препоръка да бъде придружена от бързото пълно прилагане на Директивата относно адекватните минимални работни заплати. В същия ред на мисли посочва, че макар препоръката да е първа стъпка в правилната посока, признаването на спешната необходимост от мярка за гарантиране на минимален доход в целия ЕС налага допълнително обмисляне на най-ефективната регулаторна уредба за прилагане на такава мярка на европейско равнище;
4. подчертава ясната обществена подкрепа за изграждането на социална Европа ⁽²⁾ и обща рамка за минимален доход, както беше посочено на Конференцията за бъдещето на Европа ⁽³⁾;
5. въпреки положените усилия бедността и социалното изключване се влошиха още повече, като през 2021 г. над 90 милиона европейци бяха изложени на риск от бедност и социално изключване. Неотложността на ситуацията изисква по-стриктен график за изпълнение на препоръката, поради което КР предлага той да бъде изтеглен напред за 2027 г. КР призовава Европейската комисия през 2027 г. да разгледа по-запълбочено постигнатия до този момент напредък, държавите членки да докладват на Съвета за напредъка на всеки четири години, а през 2030 г. да бъде изготвен окончателен доклад;
6. изразява загриженост относно липсата на основан на правата подход в препоръката. Въвеждането на съвременни схеми за минимален доход може да гарантира достоен живот на хората, да засили участието и приобщаването им в обществото и да насърчи интеграцията им на пазара на труда;
7. посочва, че бедността е нарушение на правата на човека и че работещите схеми и услуги за минимален доход имат стабилизиращ ефект върху икономиката като цяло, тъй като изкореняването на бедността и намаляването на неравенството по отношение на доходите са важни не само за насърчаване на социалната справедливост, но и за подпомагане на икономическия растеж. Намаляването на неравенството по отношение на доходите изисква държавите членки да предприемат целенасочени действия в редица области на политика;
8. посочва, че жените играят важна роля за прекъсването на цикъла на предаване на бедността от поколение на поколение в семействата. Повишаването на равнището на заетост сред жените и намаляването на разликите в заплащането ще им осигурят и по-добри пенсии и ще намалят риска от бедност след пенсиониране. За да се намали детската бедност, е важно децата да имат достъп до всеобхватни услуги, като образование и грижи в ранна детска възраст, начално образование, храна в училище, както и достъп до развлекателни дейности;
9. предлага националните планове за действие за борба с бедността да се съсредоточат върху разработването на схеми за минимален доход, включващи мерки за постигане на справедливо заплащане и достоен труд, гарантиране на качествени основни услуги и осигуряване на адекватно подпомагане на доходите и индивидуализирани социални услуги. Във връзка с това е важно при разработването на схемите за социални услуги да се вземе предвид, че те следва да гарантират максимален обхват и да насърчават, както и да дават възможност на бенефициерите, които са в състояние да работят, да навлязат (повторно) на пазара на труда;
10. подчертава, че макар целта за намаляване на броя на хората, изложени на риск от бедност и социално изключване, да е с хоризонт до 2030 г., пандемията от COVID-19, продължаващата война в Украйна, покачването на цените на енергията и нарастващата инфлация засегнаха най-силно домакинствата с ниски доходи, увеличавайки бедността и неравенството. Същевременно тази ситуация е особено обезпокоителна за уязвимите групи, по-специално хората с увреждания. Затова е необходим нов поглед и предложените мерки следва да се основават на поуките от миналите кризи, като се преразгледа разпределението на финансовите и човешките ресурси за постигане на тази водеща цел въз основа на редовен преглед на броя на хората, изложени на риск от бедност;

⁽¹⁾ Становище на Комитета на регионите относно „Европейска платформа срещу бедността и социалното изключване“ (ОВ С 166, 7.6.2011 г., стр. 18).

⁽²⁾ Прочуване на Евробарометър по социалните въпроси, март 2021 г.

⁽³⁾ Окончателен доклад, 2022 г.

11. подчертава, че екологичният преход и неутралната по отношение на въглеродните емисии икономика трябва да отразяват социалното измерение и да подкрепят повишаването на квалификацията на хората, изложени на риск от безработица, безработните или икономически неактивните лица. Схемите за минимален доход следва да играят ключова роля за предоставянето на подкрепа и стимули за реинтегрирането на хората на пазара на труда. В същия ред на мисли КР отбелязва с интерес напредъка, постигнат по отношение на минималните работни заплати, като признава „факта, че Комисията въведе промяна на модела [...], според която адекватните минимални работни заплати са основно право и предпоставка за социална, справедлива и устойчива пазарна икономика, която е в основата на европейския вътрешен пазар“⁽⁴⁾;
12. подчертава, че изменението на климата ще увеличи допълнително броя на хората, изложени на риск от бедност и социално изключване, особено в райони, където икономиката е небалансирана и уязвима на изменението на климата. Системите за социална сигурност са изправени пред спешната необходимост да се адаптират към изменението на климата, като се има предвид, че исканията за помощ се увеличават и нови категории хора се нуждаят от подкрепа;
13. призовава Европейския съюз и държавите членки, в сътрудничество с местните и регионалните власти, да разработят конкретни мерки за намаляване и премахване на бездомничеството и енергийната бедност. Заради нарастващите цени на енергията за уязвимите домакинства става все по-трудно да посрещат енергийните си разходи;
14. приветства факта, че Европейската комисия признава необходимостта от включване на всички равнища на управление в борбата с бедността. Местните и регионалните власти ще играят решаваща роля за успеха на препоръката, особено що се отнася до предоставянето на качествени социални услуги. Местните и регионалните власти са в най-добра позиция да достигнат активно до хората, които се нуждаят от подкрепа, и да установят специфичните им нужди с оглед на разработването на ориентирани към хората начини за активно приобщаване в обществото;
15. подчертава необходимостта от актуализирана, напълно разработена европейска рамка за сравнителен анализ за схемите за минимален доход, основана на прозрачен подход и сравними данни, която да улесни изграждането на общо разбиране на концепцията на европейско равнище и сред държавите членки, да отразява по-добре различните източници на доходи и специфичните ситуации, в които се намират домакинствата, и да помага на хората да останат над националния праг на бедността, включително като се осигурят възможности за хората, които са в състояние да работят, да започнат платена и сигурна работа;
16. подчертава, че за да може да постигне целта за справяне с бедността и социалното изключване, минималният доход трябва да бъде съобразен с инфлацията, особено с нарастващите разходи за храна и енергия. Поради това Комитетът напълно подкрепя предложената препоръка за годишен преглед на равнището на държавите членки, тъй като смята, че това е основно изискване за ефективно и ефикасно прилагане на мярката;
17. счита, че би следвало да е възможно да се плаща минимален доход на един-единствен член на домакинство, което би насърчило равенството между половете, участието и приобщаването към обществото на младите пълнолетни и хората с увреждания и интеграцията на пазара на труда;
18. подчертава необходимостта от въвеждане на прозрачни и недискриминационни критерии за допустимост в държавите членки. КР изразява загриженост, че в препоръката не се уточнява какво означават „пропорционални“ или „постепенни“ мерки. Същевременно Комитетът призовава за създаването на обща рамка за изискванията за законно пребиваване;
19. отправя искане съдържашите се в препоръката определения за „услуги за подпомагане“ и „основни услуги“ да бъдат допълнени, а не заменени от националните определения, така че този ориентиран списък с услуги да може да се прилага в целия ЕС. Това важи особено за цифровите комуникации, които нямат статут на основна услуга в целия ЕС;
20. предлага праговете за проверка на имущественото състояние да бъдат определени така, че да не водят до изключване на определени лица от подпомагане на минималните доходи поради това, че оценката отдава твърде голямо значение на активи с ниска стойност, жилище за лично ползване, основно транспортно средство или движимо имущество. Това се отнася особено за кандидатстващите за подпомагане на доходите, които преминават през тежка криза, или за възрастните хора;
21. изтъква необходимостта от количествени и качествени показатели на местно, регионално и европейско равнище за мониторинг на обхвата на схемите за минимален доход, които да вземат под внимание по-добрата цифрова достъпност, достъпа до информационни технологии и цифровите умения;

⁽⁴⁾ Становище на Европейския комитет на регионите — Адекватни минимални работни заплати в Европейския съюз (ОВ С 175, 7.5.2021 г., стр. 89).

22. подчертава, че схемите за минимален доход трябва да включват ефективни, справедливи и индивидуализирани елементи, насочени към различни целеви групи и подкрепящи заетостта, които да премахнат пречките пред завръщането и оставането на работа, и да гарантират, че трудът се отплаща, като същевременно повишат социалното приобщаване. В този контекст следва да се обърне специално внимание на интеграцията на пазара на труда на младите хора, включително тези, които са напуснали системата за закрила на детето. Освен това Комитетът посочва, че е важно да се подкрепят мерки, които насърчават (повторното) навлизане на пазара на труда на целевите групи на местно равнище, когато това е възможно, за да се сведат до минимум предизвикателствата, свързани с преместването. Държавите членки следва да събират данни за факторите, които възпрепятстват получаващите подпомагане на минималните доходи лица да си намерят работа, като например ниска степен на образование, и да намерят решения за тях, напр. чрез създаване на междинни трудови пазари, субсидии за заплати и повишаване на квалификацията, преквалификация и учене през целия живот;
23. подчертава значението на справедливото, законосъобразно и ефективно разпределяне на ресурсите. Затова напълно споделя мнението на Европейската комисия, че е необходимо да се прави редовен преглед на стимулите и възпиращите фактори, произтичащи от данъчните системи и системите за социална сигурност;
24. счита, че правилното използване на обществените поръчки може да допринесе за заетостта на дълготрайно безработните и хората, изложени на риск от социално изключване и бедност;
25. призовава да се изясни кой орган отговаря за изготвянето на индивидуалните планове, за да се избегне дублирането на мерки. Трябва да се обърне специално внимание и на защитата на данните при обмена на информация.

Брюксел, 9 февруари 2023 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Vasco ALVES CORDEIRO
